



# El pes de l'home blanc

**"Quan totes les anàlisis han estat fetes i comparades, totes les autoflagel·lacions acceptades, queda una cosa: el "pes" encara el sentim com a nostre, i això és nota."**

**E**l mateix Nelson Mandela ho recordava, no sé amb quina part d'ironia o amb quina part de bona fe: "Aquesta emancipació (l'alliberament d'Àfrica) també és un do ofert als qui, perquè cren blancs, varen imposar-se la dura càrrega de dirigir tota la humanitat". De la dura càrrega hom en parlava, i molt seriosament, en els temps que el colonialisme era vist gairebé com un estat natural, un producte inevitable de la història —potser sí que va ser inevitable, això és una altra qüestió—, i la forma més visible d'encaminar el progrés de *tota* la humanitat. *The burden of white man*, aquesta era l'expressió acreditada, el pes de l'home blanc. El pes no era, òbviament, el de les matèries primeres barates, minerals i vegetals, que els vaixells de l'home blanc s'enduien de les colònies, ni el pes de les manufactures que hi venien a bon preu, potser tampoc era el pes dels soldats ni dels innombrables administradors i comerciants que feien bones carreres tropicals. Era el pes de la missió, la *mission civilisatrice*, que en deien els francesos. Hi hagué molta crueltat, molta supèrbia, i molt poca visió de futur, en l'assumpció d'aquell pes, però el pes, per molts "homes blancs" va ser real: molta gent hi creia, en el *burden* i en la *mission*, no sé si en la mateixa proporció dels espanyols que, pocs segles abans, havien cregut en el seu destí evangelitzador. Perquè el colonialisme ha estat això, de la Indoxina fins al Senegal, una barreja poc admirable d'explotació i de generositat. Naturalment, l'explotació la practicaven molts (i se'n beneficiaven més encara), i la generositat era cosa de pocs. Però aquests pocs ens van salvar l'honor.

Ja em perdonaran que parli en primera persona del plural, però jo sóc un home blanc i vostès (amb gran probabilitat) també, no podem fer-hi res. Ser blanc en països de blanc serveix de molt, hom té moltes possibilitats de ser persona passablement instruïda, menjar de calent cada dia, tenir llençols al llit, cotxe, i farmàcia pròxima i ben assortida. A més d'això, disposem de la possibilitat de tenir consciència, bona o mala, de les desgràcies dels altres. No únicament informació, que supose que això també arriba poc o molt fins a la Mongòlia interior, sinó consciència, que es podria definir com un "coneixement que afecta". Potser és una herència encara del nostre *pes*, i del "domini del món", que ha estat ben precari, ens ha quedat la percepció de tot el món com una cosa nostra. Pel bé i

pel mal, evidentment, per vendre-hi armes, per influir en la política, per fixar el preu del cacau, i sempre per mirar de fer negoci. Però també per saber que quan n'hi passa alguna de grossa, ens toca també a *nosaltres*. Vull dir que dubte que altres "homes" que no siguin "blancs" (i potser també els "assimilats a blancs", amb perdó, com els japonesos) responguen de manera tan voluminosa a les penes alienes.

No sé si és un mèrit especial, un remordiment fosc, una manera confusa de demanar perdó, o un efecte d'allò que se'n deia la cultura cristiana. O potser tot això, però afegit als recursos de la comunicació, la capacitat econòmica i la tecnologia. M'explicaré millor: alguna explicació deu haver-hi per la part de generositat, que és molta, i d'alguna virtut que podríem definir com altruisme humanitari, en les reaccions d'ajut als desastres d'Àfrica. "Vam" (torne a demanar excuses per la primera persona) enviar un exèrcit a Somàlia per interès estratègic, de control econòmic, o alguna cosa així?, o *sobretot* perquè no suportàvem veure'ls morir de gana? "Estem" enviant avions i tota mena d'auxilis a Ruanda per un reflex neocolonial, o perquè *no podem* veure'ls morir de còlera? I com és que tanta gent "blanca" hi posa diners, esforç, i fins i tot la pròpia persona? Quan totes les anàlisis han estat fetes i comparades, tots els elements esbrinats, tots els factors considerats, totes les restriccions mentals aplicades, totes les autoflagel·lacions acceptades, queda una cosa: el "pes" encara el sentim com a nostre, i això és nota.

**Joan F. Mira**